

PROLETAREC

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze in Prosvetne Matice

CHICAGO, ILL., June 21, 1950

OFFICIAL ORGAN OF
J. S. F. AND ITS
EDUCATIONAL BUREAU

Published Weekly at 2301 S. Lawndale Ave. 618 LETO—VOL. XLV.

SANSIMA ŠE BODOČNOST

Piše Frank Česen, gl. predsednik

Kuj me, življenje, kuj!
Ce sem kremen, se zaikrim,
Ce jeklo, bom pel,
Ce steklo — naj se zdrabim.

— Oton Zupančič

V tem značilnem verzu se zrcalijo človeške vrline in hibe, ki so čestokrat v zvezi z našim predkom ali zaostalostjo celih narodov. Zgodovina pretehta od časa do časa ljudske značaje in njih borbeno silo. In tako se kremiti narodi zaiskrijo, dočim se stekleni zdrobjijo. To velja tudi za manjše organizacije in poinec.

V zvezi s tem imamo v mislih uspešno konvenco Slovenskega ameriškega narodnega sveta, ki se je vršila v dneh 27.-28. maja v Clevelandu. O. Nobenatnost ni, da se je pred konvenco pri nekaterih pojavilo malodusje glede SANSove bodočnosti. Zopet drugi so ga hoteli nadomestiti z novo organizacijo. Pa se je izkazalo, da je bila ogromna večina delegacije za ohranitev SANSA v soglasju z novimi razmerami in potrebami.

Dalje je bilo iz velikega številka navdušenih delegatov in ogromne udeležbe na koncertni predaji razvidno, da ima SANSA še vedno narod za seboj. Ta narod, ki je zdrav v jedru, so skušali nekateri nasprotniki napredka oplašiti z raznimi bav-buvicami, toda naši ljudje so že preveč preizkušeni, da bi nasedli zavajalcem in krivim preročkom. Zastopniki slovenskih naseljencev, ki so s čudovito vztrajnostjo gradili naše ponosne narodne domove, številna društva in kulturne ustanove, so ostali prepričani, da ima SANSA lepo in častno zgodovino za seboj in da ni storil ničesar kar bi bilo povod za njegovo razputstitev. V tem mnjenju nas je zlasti podkrepil star borec za delavske pravice in naš takozvani strelnik Etbin Kristan. S svojimi ognjevitimi govorji je vlival pogum in zaujanje navzocim delegatom. In ker je bilo še malodružja, je vpričo njegove vztrajne bojevitosti izginilo. Zato lahko trdimo, da je Kristan še vedno gornilna sila v našem naprednem gibanju.

Na tej konvenciji so napravili zelo dober vtis tudi navzoci delegatje iz Slovenije: Tone Selškar, znani delavski pisatelj in pesnik; Drago Šega, književnik in literarni kritik in slovita zdravnica Franja Bidovec. Na SANSovo konvencijo jih je poslala osvobodilna fronta, da se nam osebno zahvalijo za materialno in moralno pomoč in da se seznanijo z razmerami ameriških Slovencev. Glavni stan SANSA je bil premeščen v Cleveland. S tem so delegatje razbremeni prezaposljene glavne odbornike v Chicagu, kjer je bil glavni stan od vsega početka.

Bodoče naloge SANSA

Bodočnost in napredek vsake organizacije sloni na smernicah in zaledju, ki ga tvori članstvo. Glavni odbor same nec more storiti ničesar ako nima zaslombe v javnosti. Zato je predvsem potreben, da se poleg delavnih SANSonih podružnic oživijo tudi ostale, ki so iz enega ali drugega vzroka postale nedelavne. Teh podružnic je precejšno šte-

(Konec na 3. strani.)

MILITARIZIRANJE ZAPADNE EVROPE NI NIKAKRŠNO JAMSTVO ZA MIR

General Omar Bradley, ki načeljuje našemu vrnovnemu obrambnemu štabu, je v zasliševanju pred kongresnim odsekom za vnanje zadeve dejal, da priporoča oborožitev zapadne Nemčije, ker po njegovem mnenju bo to najboljša investicija za zaježitev komunizma. Militariziranje Nemčije ter vse zapadne Evrope pa naj kaipa financirajo Zed. države. Zasliševanje pred omjenjenim odsekom se je vršilo radi Trumano-vega predloga, da naj v ta namen potrošimo za začetek poldrugo milijardo dolarjev in potem kolikor še bo potrebno. Že dosedaj smo za oboroževanje Francije in Italije veliko potrošili in z muničijo začagamo tudi Norveško ter razne druge države, ki so podpisale severoatlantski pakt.

General Bradley je en član kongresne komisije za vnanje zadeve vprašal, če ne bi bila oborožitev Nemčije zelo riskirana stvar. Namreč, da ko bi postal spet mogočna, kakor je bila pod kajzerjem in potem pod Hitlerjem, izigravala zapad proti sovjetskemu bloku in obratno. Odgovoril je da taka možnost lahko nastane, a zase je uverjen, da bo zapadna Nemčija na strani držav severoatlantskega paktu, ker je protikomunistična in za naš način življenja.

Kar se oboroževanja Francije in ostale zapadne Evrope tiče, je stvar dogovorjena in Amerika to militariziranje financira z dovažanjem muničije. Problem pa je Nemčija. Francija bi spet rada postala velesila in želi biti militaristično močnejša kot pa bi zapadna Nemčija smela biti. Toda slednja ima kakih 20 milijonov prebivalcev več kot pa jih ima Francija in tudi industrialno je že sedaj veliko jačja vzlincem, da je vojno izgubila in da so ji zmagovalci razdrli veliko tovaren.

General Bradley, predsednik Truman in drugi naš vojaški ter politični glavarji trdijo, da le mogočno militariziran blok držav, ki je vključen v severoatlantski pakt, bo v stanju ohraniti svetovni mir. To jamstvo pa bo po njihovem mnenju še toliko jače, ako se pritegne v to zvezo tudi Nemčijo, ki je tradicionalno militaristična. Proti taki sili se Rusija ne bo upala iti. In to pomeni, da bomo imeli mir. Torej mir v senci oborožene sile.

Ameriška diplomacija meni, da je vzhodna Nemčija pod rusko okupacijo zelo nezadovoljna in da čimajčja bo zapadna Nemčija, toliko težje bo stališči sovjetskih oblasti.

Iz velikih manifestacij nemške mladine iz vzhodne Nemčije v Berlinu pa je razvidno, da so Rusi mojstri v propagandi, vzlincem pripravljeni zapadnih sil ter zapadne Nemčije, da ji bi izpodobili tla.

Pred omenjenim odsekom je bil zaslišan tudi posebni Trumanov odposlanec W. Averill Harriman, ki je dejal, da zapadna Evropa sedaj še z daleč ni dovolj močna, da bi se sovjetski agresiji, če se dogodi, mogla uspešno zoperstaviti.

Torej drug argument, da le z militariziranjem Nemčije ji bo to mogoče.

Politika Zed. držav vodi v to smer. In ako noče Francija postati sama na svojo roko militaristična sila, pa naj se Nemčiji pomaga, oziroma se ji dovoli, da ona postane.

(Konec na 3. strani.)

SP ostane samostojno v politični akciji

Nedavno se je v Detroitu vrila konvencija ameriške socialistične stranke, ki je bila dokaj buna. Stara eksekutiva je bila poražena, še bolj pa njen sklep, ki je odločil, da naj stranka več ne nastopa s svojim predsedniškim kandidatom, v lokalnih volitvah pa le tam kjer imajo krajevne strankine postojanke kaj upanja na uspehe.

To spremembu taktike socialistične stranke sta najbolj zavrgovali Norman Thomas in Maynard Krueger.

Slep eksekutiv je bil zavrnjen s 64 proti 42 glasovom. Thomas in Krueger, strankin tajnik Fleischman, Tucker, P. Smith in njihovi pristaši so argumentirali, da čemu siliti naše kandidate na glasovanje, ko pa nismo sredstev, da bi mogli uspešno agitirati zanje. In ko vendar vemo, da ne dobe niti toliko glasov kakor imajo podpisov na nominacijskih peticijah. Thomas je tudi znova poudaril, da ga je v zadnjem predsedniški voličini kampanji poslušalo in mu ploskoval več ljudi kot pa jih je potem zanj glasovalo.

Isto bi se lagje ugotovil Hen-

ry Wallace, ki je prejel le nekaj milijon glasov, dasi so bili njegovi kampanjski shodi obiskani bolje kot pa Trumanovi in Deweyevi. In na Wallaceove shode je bilo treba plačevati vstopno in pa se prispevati v peharčke, a volivni rezultat pa je bil za progresivno stranko in za Wallacea ter Taylorja razčarljiv.

"Kako naj delujemo v tej dobi mi," je rekel Thomas, "ko pa nanti Wallace z vso kampanjo v časopisu, z velikim kampanjskim skladom in v vso pozornostjo, ki si jo je kot bivši predsednik Zed. držav in kot bivši član zvezne vlade ni mogel dobiti več kot dober milijonov glasov?"

Sedaj kajne je treba da govoriti po kakem radijskem omrežju. To stane. Kakih 15 minut ti dajo zastonj, a ves ostali čas mora dragi plačati. Nekoč smo vodili volilne kampanje lahko z govorniki na uličnih vogalih. To vse je začnalo. Nekoč je bila socialistična stranka toliko močna, da je imela kakih 400 časopisov, med njimi par dnevnikov, v angleščini in še več jih

je imela v drugih jezikih. Tudi nad milijon glasov, dasi so bili njegovi kampanjski shodi obiskani bolje kot pa Trumanovi in Deweyevi. In na Wallaceove shode je bilo treba plačevati vstopno in pa se prispevati v peharčke, a volivni rezultat pa je bil za progresivno stranko in za Wallacea ter Taylorja razčarljiv.

Toda socialisti, ki so iz stare šole, so hoteli socialistično stranko obvarovati v njenih Debsovih-Bergerjevih - Hillquitovih - Maurerjevih tradicijah in tako sta Norman Thomas ter Maynard Krueger bitko izgubila. Sicer nista bila za razpust stranke, pač pa da naj bi postala le nekakšna učiteljica, ki bi ljudem predvedovala, čemu so na svetu socialna zla, v politiki pa naj bi pa krajenvih razmerij pomagala bodisi politični akciji CIO ter AFL, v splošnem pa se udejstvovati v ADA (Američanov za demokratično akcijo).

Za samostojno politično akcijo socialistične stranke je največ govoril Darlington Hoopes iz Readinga, Pa. On je odvetnik po poklicu. Bil je izvoljen pred leti na socialistični listi v legislaturo Pensylvanije. Je izbran govornik in učenec pokojnega delavskoga voditelja J. Maurerja. V njegovem zagovaranju, da naj stranka ostane samostojno v politični akciji, ga je zelo podpiral Raymond Hofses, istotako iz Readinga, čigar član-

Veliko zaposlenih, a brezposelnost se še vseeno veča

Stotisoč fantov in deklet je sedaj iz šol — graduiranih in na razpolago trgu za najemanje delavcev.

Toda čaka jih težak boj — delavcev je več kot jih trg potrebuje in tako so tu izpodiranja borbe med unijami, katera najima pravico najemati oziroma delodajalcu pošljati delavce te ali one stroke, in v uradih, iz katerih se izplačuje brezposelnostne podpore, se tudi tako.

Kapitalistični listi, ki so zoperiško socialno zaščito, razen za svoje lastnike, trdijo, da delavci hodijo po brezposelnostno podporo zato, ker so preleni, da bi si poiskali drugo delo. Inkaskirajo, da je služb na ponudbo toliko, da se je čuditi, čemu govorimo o kaki brezposelnosti.

A je vendar na stotisoče brezposelnih, ki prejemajo dovoljno jih zavarovalnino, in brezposelnih, skupno z graduiranimi študenti, je sedaj približno pet milijonov. To je mnogo v teh časih, ko smo še vedno v napovedi vojni dobi in se vse naše gospodarstvo kretajo okrog vprašanja, ali naj oboroževanje pospešimo, da li naj oborožimo kar pol sveta, ki je še na naši strani, ali pa gremo kar načravnost v vojni počas.

Mednarodni delavski urad, ki je bil ustanovljen pod avspicijo prejšnje lige narodov in sedaj posluje pod okriljem ZN, poroča, da brezposelnost narašča tudi v drugih deželah, katere so zastopane v tej ustanovi, razen na Irskem, Švedskem, v Avstraliji in Novi Zelandiji.

To ni za bodočnost kapitalizma niti kaj vzpodbudno.

Seveda, odgovor je, da ker tu ni nihče primoran delati, je naš problem upošljevanje drugačen kot pa v državah sovjetskega bloka, kjer delači kakih 40 ur na teden za plačo, ostale ure pa mora delati zastonj in ako se na vso moč priganja samega sebe, ti dajo titel udarnika, poveličujejo te in tako gre v onih dežalah vse tako, da se mora žuriti, polovico za plačo, polovico zastoni.

V Zed. državah tega ni, zato si vrla v Washingtonu prizadeva ohraniti delavce v službah na umeten način — namreč z oboroževanjem raznih dežel, z relifnimi akcijami itd. Naša dežela ima res vsega v izobilju, zato vrla farmarjem plačuje, da manj pridejujejo, ali pa jim doklada v cenam pridelkov, ako jim je cena na splošnem trgu prenika.

Bivši predsednik Herbert

(Konec na 3. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Med prvimi, ki bo imel prireditve v korist Proletarca, je klub Naprej JSZ v Bridgeportu, O. Vršila se bo v nedeljo 25. junija na farmi s. Joe Skoffa v Bartomu, O. Vsem našim rojakinjem je njegov vrt znan iz prejšnjih posetov, ki jih je organizirala tedaj še zelo aktivna krajevna organizacija Prosvetne matice v vzhodnem Ohiu, ali pa klub Naprej sam.

V Chicagu se bo vršil na Keglovem vrtu (Willow Springs) piknik v korist Proletarca tretji nedeljo v septembru.

Ta petek 23. junija bo v Slovenskem delavskem centru seja kluba št. 1 JSZ in takoj nato sej upravnega odbora Proletarca, eksekutive JSZ in Prosvetne matice. Veliko važnih stvari bo na dnevnem redu, med drugim vprašanje, kako razvrstiti delo v upravnitu, ker Anton Udovich je sedaj čez dan in tovarni, počasi, ob sobotah in nedeljah pa tukaj. On je pripravljen pomagati — pravi da tudi nekaj ur brezplačno, aka treba, a zanašal se je od vsega začetka na pomoč, ki sta mu jo začasno dala pri razpošiljanju koledarja Frank Sodnik in Johnny Rak, v knjigovodstvu ter v drugih poslih pa je pomagal Anne Beniger.

Upamo, da se bo s takim delovanjem nadaljevalo ker le na ta način nam bo mogoče naloge uspešno vršiti.

To je jubilejno leto Proletarca. V načrtu imamo slavnostno številko, ki naj bi izšla 20. septembra. Vredno je proslaviti tak jubilej, kajti je namreč 45 let neumornega truda ne samo za Proletarca, pač pa v vsake sorte drugih akcij: v izdajanju Družinskega koledarja, v stavkovnih borbah, ki so bile nekoč silnje kot so sedaj, ker je lokalna, državna, krajevna in zvezna oblast teptala po njih in sploh je bilo ljudstvo v bojih na industrialnem polju skozi do Rooseveltove dobe brez zaščite. In v ospredju teh bojev so bili od vsega početku socialisti ter njihova glasila, med njimi Proletarci.

Louis Zorko je na konferenci krajevne organizacije Prosvetne matice v Milwaukeeju grajal, ker ni bil uveljavljen njegov predlog, sprejet že več kot pred enim letom, da bi imeli ne tako konferenco kakršna je bila ta temveč za vse naše gibanje širokemu.

Konferanca v Milwaukeeju, kot ugotavlja v tej številki na drugi strani Anton Udovich, je bila sijajna — največja in najboljša, kar se jih je še od udeležil. A izprevidel je tudi, da zelo manjka takih rojakov, kateri bi bili pripravljeni na delo. Isto tako smo videli na zboru Sana 27. in 28. maja v Clevelandu.

Odbor SANSove konvencije za nova pravila je priporočil, naj se vrši sej oziroma enkrat na mesec, pod okriljem ZN, poroča, da brezposelnost narašča tudi v drugih deželah, katere so zastopane v tej ustanovi, razen na Irskem, Švedskem, v Avstraliji in Novi Zelandiji. Pred konferenco SANSA, Frank Cesen, ima v tej številki našo vzpodbudnočlanek, toda tak, kakršen se križa z našo Prosvetno matico, kar je v naprej preroval Louis Zorko. Sestavljanje novega dramskega arhiva nima smisla, ker ga ima že Prosvetna matica tolkinega, da mu ni dosti več dodat. In ima ga dramsko društvo Ivan Čankar v Clevelandu in pa razna druga naša pevska ter dramska društva.

Pred konferenco SANSA so bili dani z več strani nasveti, naj bi se naše napredno gibanje osredotočilo. To se ni zgodilo. Vzlic predlogom za spremembe je ostalo po starem — s to razliko, da se bo urad SANSA preselilo v Cleveland. To ni bilo storjeno zato ker bi naši rojaki v Clevelandu tako zahtevali ampak ker ni nihče izmed čikačanov hotel sprejeti službo stalnega tajnika — namreč da bi delal ves dan za SANSA in njegove akcije.

Vsaka večja konferenca JSZ in Prosvetne matice — dokler je bil SANSA v tolikih aktivnostih kot jih v svojem poročilu opisuje Mirko Kuhel, bi bila zmanj. Kajti v obeh organizacijah, v

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA

IZHAJA VSAKO SREDO

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do petka popoldne za priobčitev v številki naslednjega teden.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz Business Manager: Anton Udovich

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: ROckwell 2-2864

Z UPRAVNIKOVE MIZE

Anton Udovich

Predzadnjo nedeljo 11. junija je bila konferenca Prosvetne matici, to je bila najživahnjši konferenca te organizacije. Le žal, da smo imeli tako malo časa, da niti dnevnega reda nismo dokončali toliko kot bi ga radi. Zborovalna dvorana je bila napolna polna. Zborovanja so se udeležili tudi gostje iz starega kraja: Tone Šešliškar, Drago Šega in zdravnica Franja Boje-Bidovec. Navzoč je bil tudi jugoslovanski konzul Vinko Krol iz Chicaga. Vsi širje so se predstavljeni konfreni zborovalni.

Navzoči so zastopali vsako-vrstne organizacije, ki so včlanjene v Prosvetni matici. Zato so se gostje iz Jugoslavije, kateri tudi konzul prisrčno zahvalili vsem navzočim za vse posiljke, ki so jih te organizacije, ki so bile zastopane, doprinesle v pomoč naroda v rojstni domovini. Zahvaljevali so se za vse stvari, ki so jih tam prejeli, bodisi organizacije kakor tudi posamezniki, ker vse prejete dobrine so pri vijih v teh težkih časih neizmerne vrednote.

Nekateri zastopniki in zastopniki so poročali, koliko so njih organizacije prispevale za to ali ono stvar v starem kraju. Posumno krožki Progresivnih Slovensk se zelo odlikujejo v tem samaritanskem delu. Zastopniki in zastopnice so poročali o delovanju svojih organizacij. Zastopnik društva št. 14 SNPJ je sporočil, da je umrl rjihova žela agilna članica Frances Zavokšek, ki so jo ob obilni udeležbi položili k večnemu početku dan pred našo konferenco.

Predsednik zborovne je pozval vse navzoče, da so vstali v znak sožajja. Podrobnosti poročili vseh ostalih zastopnikov je nemogoče opisati na tem mestu. Zastopane so bile tudi dve nove skupine—te je Gospodinjski odsek, in Arcadia parka. Nadzorni odbor (K. Podjavoršek, A. Mahnich in J. Simon) so pregledali knjige in poročali o enem srečanju v korist Proletarca, ki se je vršilo minulo jesen pod okriljem te organizacije, kar je takrat prineslo listu v podporo \$280.50.

Uprvnik lista se zahvali vsem, ki so se trudili in razpečevali omenjene srečke v korist iste.

Kuharice so nas začele že prijanjati, ker dan je tako hitro tekel, da je bil že čas za koso in tako smo morali zborovanje zaključiti. Nekateri so bili celo mninjen, da bi zborovali tudi po kosi, drugi pa so zapet želeti, da naj bi raje že omenjeni gostje iz starega kraja, kaj več povedali in tako se je odločilo, da bo po kosi predavanje, ter kar je prišlo še več ljudi, ki so govorile nagradili z aplavzi.

Konferenci predsednik je bil Frank Zaitz in zapisnikarca pa Angela Zaitz. Predno je predsednik zaključil zborovanje, se je lepo zahvalil upravnemu odboru Arcadia parka za hreplačno dvorano za to zborovanje. Med tem je bilo naznanjeno, da sta darovala Helen Ambrozich in Joseph Tamše dobitek, lepo cedrovo skrinjico, z lepo zrezlanim pokrovom, kot jih imajo za dragulje. (Nisem gotov čem sem ta imena prav vjel, ako je kaj narobe, naj me kdo obvesti, pa bom popravil). Ta skrinjica se je srečala kar so prodajale srečke Helen Ambrozich in Ap-

kovichu so obnovili naročnino Anton Dolinar, John Hrvat, Mrs. A. Nosan, ki je tudi prispevala listu v podporo 50c. John Zrnel, in Citalnica S. D. Dema na Waterloo Rd.

JOHNU KREBLU so obnovili naročnino Joseph Fifolt, Frank Krančevič, Leo Kushlan, in Louis Skube.

Bridgeport, Ohio — John Vi-te je poslal znesek za deset koledarjev in za znamke JSZ.

Dillonvale, Ohio — Joseph Kosenina je poslal znesek za tri koledarje.

Heřminie, Pa. — Antonu Zorniku so obnovili naročnino Rudolph Krec in Matt Oberman, oba iz W. Newtona, Pa., ter Albin Vertačnik, Hutchinson, Pa. Ob enem je naročil še deset koledarjev, kateri bodo že najbrž razpečani prej kot bo čital to poročilo.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozich je poslal znesek za petnajst prodanih koledarjev.

Pittsburgh, Pa. — Michael Pleshe je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$2.

Milwaukee, Wis. — Louis Barborič so obnovili naročnino Josephine Ernest, in Jennie Gruden. Listu v podporo so prispevali John Jenko \$1, Jennie

Joško Oven:

RAZGOVORI

Skozi okno poslušam ptiče petje. Mali "vrenčki", katerih se je precej-naselilo na moj vrt, so kljub svoji majhnosti izvrstni pevci. Imajo tudi zares pravo proletarsko naturo. Nič tiste ošabnosti v perju kot naprimer druge vrste ptičev. Čisto skromno, v rjavkasti obleki, ti pojeno od jutra do večera. Pred leti sem naredil število malih hišic, kajti ta vrsta ptičev najraje gnezdi v bližini hiše. Par teh hišic sem napravil v resnici precej razkošno — z lepo zeleno pobaranovo streho ter rujavimi stenami. Te ptiče hišice so se danes prazne. Ali navadne, katerih barva je že zdavnaj izgubila vso ličnost, s pol področem streho — so polne vsake leta. "Vrenčki" imajo pač svoj okus in svoje prepranje.

Pri nas in po svetu

Cedalj bolj se jasni našim državnikom, da so malo predaleč zašli v svoji križarski vojni za mir. Njih naziranje je kajpada — čim več atomskih bomb, ter čim več milijard potrošimo za orožje, toliko bliže smo miru. Saj tako je tolmačil to stvar naš predsednik Truman konferenci časnika karjev. Res je, da je tisto tolmačenje gotovih predstavnikov naše vlade postal tako čudno, da se je že mnogo ljudi začelo spraševati kdo ima prav? Truman pravi: "Danes smo bližje miru kot kdaj prej v zadnjih petih letih." In drugi dan pa zahteva milijardo in pol za oboroženje zapadne Evrope. Komentator David Lawrence vprašuje, mar ni že čas, da nekdaj po pravici pove kje stojimo — namreč ali za vojno ali za mir. V svojem članku (on gotovo ni komunist ali pa sopotnik) citira govor Mr. Achesona, v katerem pravi: "Kot sem že prej omenil, svobodni narodi imajo težko nalogo v bodočnosti, dokler bo sovjetska vlada nadaljevala po današnji poti. Mi ne moremo čakati, da se to spreobrati, da se to spreobrati. Mi moramo naprej z vso odločnostjo, da si ustvarimo situacijo moči v svobodnem svetu, kajti samo na tej podlagi bo močno ustvariti trepočno podlago sporazuma s sovjetsko vlado."

Lawrence vprašuje ali so te besede za Evropo tli za nas. Članek je precej dolg toda zelo na mesecu. George Weller, ki tudi ni komunist, piše iz Evrope, da smo malo predaleč zašli z naoroženjem. Pred nekaj tedni so Amerika, Francija in Anglija ponudile orožje Arabcem in Izraelu — pod pogojem, da ga ne rabijo v medsebojnem boju. Rezultat je bil, da sta egiptovska in izraelska vladi izjavile absolutno neutralnost napram Rusiji. Nekaj narobe kajne. Tudi Evropejci se branijo orožja.

Tukaj pri nas izgleda, da je vsak, kdor je za sporazum in za zaježitev te blazne vojne histere (katera nas sigurno pripelje v tretjo svetovno vojno) ali so-potnik in če že to ne pa vsaj

Gruđen \$1, in sam Louis Barbo- rich \$3.40. Ker smo potom Barbo- richa, lahko postregli Jennie Gruđen s koledarjem iz leta 1939, se je novo naročila na Proletarca. Saj radi postrežemo, samo če imamo s čem.

Še Milwaukee — Theresa Ju-vane mi je osebno izročila na-ročnino na list in njemu v pod-poro \$2, ko sem bil na že omenjeni konferenci. Cetudi je omenjena naročnica še mlada, je dejala, da čital Proletarca že 41 let in pravi, da ga bo do smrti. Škoda, da nima Proletarca saj deset tisoč takih vestnih čita-teljev.

Sheboygan, Wis. — Fránku Stihu so obnovili naročnino Jacob Rupnik, Joseph Samsa, Fred Toman, in John Turk. Poleg tega je poslal tudi znesek še nadaljnje tri prodane kole-darje.

McKees Rocks, Pa. — Jacob Ambrozich je poslal znesek za petnajst prodanih koledarjev.

Milwaukee, Wis. — Louis Barbo- rich so obnovili naročnino Josephine Ernest, in Jennie Gruden. Listu v podporo so prispevali John Jenko \$1, Jennie

lonija Bučar. Znesek prejet od srečanja na bi šel listu v podporo ali pa Prosvetni matici, to je bilo dano temu uradu v odlok, da lahko razpolaga za kar se mu vidi bolj potrebno. One, kot sem že omenil, da so prodajale srečke, so imele dve skri-njici. Ena kot sem jo že omenil, in druga pa je bila pa od cigar, v katero so devale drobiž. Stavil sem na ono lepo, polno sladke cokolade, dobil sem pa ono od cigar, z izkuščkom vred. Res, ona prva je bila lepa, ta druga pa več vredna, posebno za Proletarca, ker v nji je bilo \$26, sestra Bezek iz Waukegan, ki je dobila ta lepo skrinjico, pa je še dodala \$1 v ono od cigar. Ker so pa okoli stojči videli, da je v nji še prostora, so dali še po \$1 Frances Rozman, Frank Kolenec, Helen Ambrozich in Rudolf Arko. Skupaj \$31.

Med kosiom je pa naš zastopnik, menda najstarejši iz med aktivnih, s svojim slavnim školnikom šel okoli in ko je svojo turo zgodil je bilo v slavniku \$36.17. Hvala najlepša vsem, ki ste kaj prispevali. Hvala Barboriču za njegov trud. Tako se je končala prva konferenca v Arcadii par-

ku. Rad bi še kaj več pisal o tem dnevu, rad bi pisal o parku in tudi o dvoranah, ki so jo kupili, če se ne motim, na West Allisu, to je zopet druga skupina, ki pa več ali manj sodeluje med seboj. Lepo je, da so se po mnogih letih Milaučani toliko okorajili, da so se lotili velikih nalog in vem, da bodo vši uspeli.

Zdaj pa z rednim tedenskim poročilom naprej.

Chicago, Ill. — Peter Vrhovnik je obnovil naročnino in prispeval listu v podporo \$1.

JOSEPH KRISTAN se je u-

stavljal v uradu, obnovil naročni-

no in prispeval listu v podporo \$2.

Cicer, Ill. — Louis Mesec je obnovil naročnino. Izročil Arley Božičnik.

La Salle, Ill. — John Furar je obnovil naročnino za leto in pol.

Oglesby, Ill. — Christina Nad- vensk je poslala naročnino za list in njemu v podporo \$2. Piše, da ji je mož resno bolan že od dec. m. l. Zal mi je take nesreče. Toda ne to pomaga, težko je kadar je bolnik v hiši, posebno še ako bolezni dolgo traja. S skrbno nego, upam, da spravi mož zopet na noge in da bo zo- pet lahko posvetila nekaj časa raznimi organizacijam, pri katerih je bila prej aktivna.

Kokomo, Ind. — Mary Petkovšek je poslala znesek za dva koledarja in listu v podporo \$. Riverdale, Md. — Mary Suglič je poslala znesek za štiri koledarje, in naročnino za Antona Archu, ki menda že nad 30 let metneti v omenjenem kraju ter želi, da bi ga kateri rojaki obiskal, ko potujejo po Ameriki. Anton Arch je prispeval listu v podporo \$1, kakor tudi sama Mary Suglič \$1.

Detroit, Mich. — Katarina Sti-mac je poslala naročnino na list in njemu v podporo \$2.

Linden, N.J. — J. Pasarich je poslala za naročnino lista in nje- mu v podporo \$2.

Las Vegas, Nev. — Nick Pahor je ponovil naročnino, poslal za koledar in listu v podporo \$1.

Cleveland, O. — Antonu Jan-

procesu socialne revolucije. In to je za enega izmed nas, ki je bil skor skrivnosti v življenju v buržavnih deželah, težko razumljivo.

Ne rečem, da je tam vse v redu. Gotovo ne! Dostikrat je na čelu kakake stroke človek, kateri ni več in ne nosi nalog. Ali saj se vendar le ljudje in vsak človek dela znotre. Velikanski industrialni razmah, kateri je v tekoči petletki potegnil ogromno ljudi v tovarne, je ne samo otežil v obremenil slovenske in druge kmete v Jugoslaviji, ki morajo ne samo preživljati vse mesece, ampak tudi težje delati na polju. Zato se ne čudi, če se fantje pritožijo. Ali kdaj še ni naš kmet jamjal? Spominjam se leta 1929, ko sem bil zadružen v domovini. Z ženo smo potovali po Bosni, Dalmaciji in Hercegovini. Videla smo v resnicu revnega ljudstva. Ali skor vsak, kateri sem govoral, je običajno enako odgovoril: "Pa dobro je, hvale Bogu!" Ko smo prišli domov, videli smo se skupaj v podzemljih v nas vse skupaj z podobnimi ustanovami jugoslovanskega pokreta potisnili v neprijeten položaj. V dosegu tega smo skupali racionalno tolmačiti razvoj izgradnje jugoslovanske socialistične države zlasti med našimi lastnimi rojaki ter ji nuditi moralno podporo.

Naš sestanek danes je skromnega značaja in število delegatov in delegatkinj je skor tretjino manjše nego pred tremi leti. Vzroki za to so umljivi.

Konvencija pred tremi leti je naložila organizaciji gotove pozitivne naloge, katere smo skušali po najboljši moći in po danih prilikah izvršiti. Prva tehnologija je bila delo za vzpostavitev in okrepitev trajnega miru med narodi in za doseganje cilja je Sans so delovalo z glavnimi progresivimi silami v Ameriki, ki so se oklenile tega idealnega programa. Druga naša nalog je bila želja za zbljanje naše novome domovine Amerike z Jugoslavijo in za odstranitev vzrokov, ki so med vojno prijeljubljeni Jugoslavijo postavili po vojni v neprijateljsko luč in nas vse skupaj z podobnimi ustanovami jugoslovanskega pokreta potisnili v neprijeten položaj. V dosegu tega smo skupali racionalno tolmačiti razvoj izgradnje jugoslovanske socialistične države zlasti med našimi lastnimi rojaki ter ji nuditi moralno podporo.

Naša tretja naloga pa je bila realizirati izgradnjo pediatrične klinike v Ljubljani ter z nabrnimi sredstvi nakupiti potrebno opremo in instalacije. K temu smo dodali še zbiranje prispevkov v Slovenijo.

Vsekakor je to bil obširen program, v katerem je idealizem v veliki meri odtehtal realistično plat in so bili naši uspehi v teh ozirih skromnih. Zapreko so nam delale v prvih vrstih finančne, kateri dotok se je od meseca do meseca krčil, polega tega pa še velik skok v ameriški politiki proti desni ter ogromna propaganda proti vsakemu in vsemu, kar je st

MILITARIZIRANJE ZAPADNE EVROPE NI NIKAKRŠNO JAMSTVO ZA MIR

(Konec s 1. strani)

V Franciji je nekaj državnikov mnenja, da ako bomo začeli novi rajh militarizirati, naj njene vojake vežbamo kie v francoski Afriki, ne pa v Nemčiji ob francoski meji. Te vrste Francozi očitno menijo, da bo Amerika nosila vse stroške in Francija pa naj bi imela dobiček od tega. To jezi posebno našega državnega tajnika Achesona.

Francija je dobila po vojni od Zed. držav v vse sorte dajatvah jako veliko pomoči. Toda iz Washingtona ji namigujejo, da tega ne upošteva temveč dela na svojo roko neoziraje se na ameriške želje.

Francoski vnašnji minster Robert Schuman, ki je vodilni član vlade, je uvidel, da bo treba nekaj storiti, pa je začel že pred meseci tajna pogajanja s predsednikom nemške vlade in rezultat je, da naj bi se nemška ter francoska jeklarska ter premogovniška industrija združile v skupen kartel, kar bi ob enem privedlo v ekonomsko enotnost Francije in Nemčije. Dosedaj sta si bili ti dve državi v tekmi politično, militaristično in gospodarsko. Dali bo Schuman v tej novi potezi uspel, je vprašanje. V Washingtonu žele, da bi, ne pa v Londonu. Delavska stranka je izdala pamflet, v katerem pravi, da bi tak kartel kakršnega je zasnoval Schuman pomenil ojačanje kapitalizma za privaten profit, a na pritisk iz Washingtona je angleška vlada izjavila delavske stranke omilila s pojasnilom, da pamflet tolmači le stališče stranke, ne pa njen. Vendar pa je jasno, da se Anglija v celoti boji kakršnega koli združenja nemške in francoske industrije. Čemu? Zaradi konkurenca. Že sedaj, ko je Nemčija še vsa okupirana, Anglija težko prodaja svoje produkte na mednarodnem trgu. Kajti izpodriva jo ameriška industrija.

Tudi Italija se boji zveze med nemško in francosko industrijou iz enakih razlogov. Dasi so delavci v Italiji nizko plačani, bi njena slabo razvita jeklarska industrija s takim nemškim in francoskim kombinatom, kakor ga predлага Schuman, ne mogla tek-movati.

Odgovor na vse to je viden med vrsticami v pamfletu angleške laboritske stranke: socializiranje vse težke industrije v vseh deželah zapadnega bloka.

Toda vladajoči sloj Zed. držav tega ne bi dovolil in bo preprečeval podprtavljanja obratov dokler bo mogel.

Ameriški vladi se je posrečilo oteti zapadno Nemčijo za "svobodno podjetništvo" in Anglija, ki je socialistom v Nemčiji obljubila industrijo po-državiti, je morala na ameriški pritisk odnehati.

Vse to stanje seveda ustvarja oziroma neguje se danjo napetost med ameriškim kapitalizmom in so-vjetskim boljševizmom.

Naša sedanja "prosperiteta" temelji vsled tega največ na oboroževanju — ne samo našim temveč pred vsem na zalaganju municije, ki jo naša vlada pošilja prijateljskim deželam.

Rusija sklepa — vsaj tako beremo v njenih listih, da je ameriška vlada s svojo militaristično klico trdnodoločena začeti vojno. In njen cilj da je uničiti Sovjet-sko zvezo.

Zato je naravno, da se tudi ona oborožuje in po vseh videzih se zdi, da ima že zdaj mogočno armado, letalstvo, atomske bombe, podmornice in kar drugega je že treba za uničevanje, moritve in rušenje.

Ta silna tekma bo prenehala le, ako se spora-zumeta Moskva in Washington za mir in vzajemnost. Drugače pa mora to stanje privesti svet neizogibno v trejto svetovno vojno — ki bo nekaj grozovitega — po-gubna za vse, bodisi za zmagovite kakor za prema-gane države.

SANS ima še bodočnost

(Konec s 1. strani)

rovnim organizacijam se bo pri-družil tudi SANS in deloval v tem smislu v kolikor bo pač mo-goce.

V zaključku je treba pripom-niti, da je odpadla vsaka boja-ge glede legalnosti SANSA, in da so vrata na široko odprta vsem poštenjem Slovencem. Važno je tudi, da se odnošaji med Jugoslavijo in Združenimi državami stalno izboljujejo. Zelo značil-na je izjava, ki jo je podal pred-sednik Truman novemu jugo-slovanskemu ambasadoru Vla-dimiru Popoviču, ko mu je ob-ljubil vso možno podporo pri njegovih naporih za boljše in trajne odnosaje med obema de-želama. Truman je izjavil, da ZD gojijo velike čute prijatelj-stva za jugoslovanska ljudstva in da ti čuti slonijo na prispev-kih jugoslovenskih priseljencev za razvoj ZD, kakor tudi na dej-stvu, da ste obe deželi bili za-veznici v dveh svetovnih voj-nah.

Torej ohranimo in okre-pimo to dinamično organizacijo, ki je v teku osmih let strnila pod

SANS IN NJEGOVO DELO

(Nadaljevanje z 2. strani)

gata na ustanovno konvencijo, ki se je vršila julija 1948 v Philadelphia. Na masovnem shodu v Shibe parku se je Sans odli-koval v tem, da je izročil med posameznimi darovi največji znesek — \$2,000. Strankim program smo prevedli v slovenščino, natisnili ga v 10,000 izvodih ter razdelili med naše volivce. Breez poštne in dela v glavnem uradu smo potrošili v ta namen skor 2,700, ali \$1,000 več nego smo nabrali. Tragičen rezultat volitev je reagirav negativno med našimi člani in posledica-tega je bila, da je Sans postal nekaj mesecev konec 1948. leta popolnoma pasiven. Otresli pa smo se tudi te letargije, podvzeli druge akcije, predvajali filme, ustvarili sklad za zdravila ter tako napravili novo zanimanje ne samo za staro domovino, temveč tudi za Sans.

Decembra meseca 1948 je bil razpuščen Združeni odbor južnoslovenskih Amerikanov, kateremu je sedaj predsedoval Zlatko Balokovič. Odbor je bil nad pol leta popolnoma neaktiv in brez tajnika. Z njegovo likvidacijo so bile pretregane vse vezi, ki so družilo ameriške Jugoslove ter Bolgarje za skupen nastop. Tudi v slučaju tega odbora najdemo vzrok za razpust v pomajkanju finančnih sredstev. Predvsem pa leži krivda na negativnem odzivu hrvaške, srbske ter makedonsko-bolgarske skupine v izpolnitvi danih obljub. Sans je bil edina organizacija v Združenem odboru, ki je več nego izpolnil vse svoje finančne obveznosti napram združenim organizacijam. Mi nismo nikoli delali obljub brez denarja. Pa razpustu pa je prisel na nas apel, da posmagamo pokriti deficit za izplačitev izposojenega denarja. Naša Eksekutiva je na januarski seji 1949 to zahteve odklonila iz razloga, da je bil denar izposojen brez naše vednosti ter da so za povrnitev orgovorne organizacije, ki niso plačale v proračunu določenih kvot. Istočasno je seveda tudi naša upravna blagajna pešala in bi ne mogla nositi nepredvidenega bremena. Od 1. maja 1947 do razpustitve smo prispevali v pomoč Združenega odbora znesek \$1,579.55, od ustanovitve 1943 pa konca na podlagi \$35.000.

Petindvajsetega januarja 1949 je bil uradno razpuščen Ameriški odbor za jugoslovansko pomoč (American Committee for Yugoslav Relief), ki se je prvotno imenoval Vojni pomožni sklad Amerikanov južno slovenske porekla (War Relief Fund of Americans of Slavic Descent). Bila sta dva vzroka za razpust: 1) glavna naloga je bila izvršena, upravni stroški pa so ostali sorazmerno visoki; 2) uvrstitev tudi te organizacije s Sansom, Združenim odborom ter ostalimi jugoslovenskimi organizacijami med "nešoljalne in subverzivne". Dobro leto prej pa je predsednik tega odbora dobil priznanje od predsednika Združenih držav za njegov velik napor na polju pomožne akcije. Ameriški odbor je bil, kot je znano, od decembra 1945 naprej izven kontrole jugoslovenskih organizacij in so o njegovem poslovanju odločali drugi Amerikanici, dasi so pretežno večino prispevkov darovali Hrvati, Slovenci, Srbi in Makedonci. V zaključnem poročilu je predsednik Balokovič naznal, da je skupna vrednost pošiljk znašala \$2,732,835, vrednost vseh prispevkov v gotovini in blagu pa \$3,264,649. Na podlagi teh številk so vsi drugi stroški z upravo vred znašali 16 1/3%. Sans je nbral in izročil temu odboru v gotovini \$119,000 ter okrog \$350,000 vrednosti v blagu. Naši stroški z zvezi s sejami so bili seveda posebej.

V zadevji otroške klinike v Ljubljani so bili od zadnje konvencije naprej podvzeti pozitivni koraki, da se naša načrt v celoti izvede. Dolgo časa nismo slišali ničesar iz stare domovine niti ne dobili načrtev, po katerih so tukaj tvrtke povpraševali. Končno je to zadevo uredil naš častni član Louis Adamic čim je prisel v Jugoslavijo v januarju 1949. Iz teh načrtov in poročil v ljubljanskih listih smo tedaj razvidili, da so bili plani sabotirani od strani arhitekta, za kar je moral plačati s svojim življenjem. Molil je torej trajal toliko časa, dokler niso krivec ob sodili. Mi tudi nismo računalni na razne zaprake v zvezi z dobovo izvodenjem dovoljenj, s časom, ki so ga nekatere tvrtke zahtevale za izvršitev naročil, z dejstvom, da se klinika v Ljubljani gradi v sklopu petletnega plana ter da imajo drugi najnovejši projekti v zvezi z izgradnjo težke industrije in moderne ekonomije prednost ter še z drugimi sličnimi dejstvi. Skupni dohodki v ta sklad so z obljubljenimi vstopnimi znašali od pricetka kampanje do 30. aprila letos \$168,135.45. V tej dobi je bila porabljena vsota \$95,121.50 za sanitarno opremo, rentgenske aparate, kuhiensko opremo, opremo za pralnico, vključivši moderne ozemalje, sušilne in likalne stroje, desinfekcijske in sterilizacijske aparate, brezsenčne luči za operacijsko sobo, linolej, za ambulantni avtomobil in podobno. Plačali smo tudi \$16,250 na račun posebnih dvigal, ki pa so zaradi posebnih načrtov šele v izdelavi in še ne oddoljana. Poslopnost pediatrične klinike je že izgrajeno, toda notranjost še ni urejena za uporabo. Primanjkuje še mnogo materiala, ki bi imel priti iz sosednjih držav, kar pa je preprečil prelom trgovskih pogodb ter bojkotiranje od strani Češke, Poljske ter drugih držav v okviru kominforme.

(Dalje prihodnjic)

NE ČAKAJTE,

do prejmete drugi ali tretji opomin o potečeni naročnini. Obnovite jo čim, vam poteče. S tem prihranite upravi na čas in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN and SURGEON
3724 WEST 26th STREET
Tel. CRAWFORD 7-2212

OFFICE HOURS:

1:30 to 4 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
6:30 to 8:30 P.M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)

Residence:

221 Shinston Rd., Riverside, Ill.
Phone Riverside 2212

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH

SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING COMPANY

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

Ančka je bila "vzgojena" po vseh klerikalnih predpisih, zvezsta Marijina družabnica, strastna političarka, ki je brala samo publikacije "Mi mladi borci!", "Straža v viharju" in podobne stvari, kjer se je v glavnem bilo po komunistu. Vse drugo njenoznanje je bilo zaključeno s šolskimi predmeti, izven tega znaja ni bilo nič. Kar pa je bilo, je bilo zmotno.

Bila je vzor novega klerikalnega človeka, kakršni naj bi preplavili Slovenijo in jo prevzgoli.

Majhna, skoraj debebušna, s kmečkim, rdečeličnim obrazom, oblečena vsakdanje, niti tako ne, kako bo oblačilo svetoivanovska dekleta, se je lepega jesenskega dne na kolesu pripeljala k Svetemu Ivanu, stopila najprej v cerkev, nato pa še v župnišče.

Zupnik jo je sicer sprejel z držastnim vzvikom: "Vendar enkrat ena naša", toda ga je takoj zaskrbelo, ko jo je pogledal: kako bo to dekle, ko vsem drugim učiteljem na šoli? Saj je bila še pravcati otrok, a se huj, kar je kmalu dognal iz razgovora: pravčata nevednica v vseh stvareh.

"To ni nič," je potarnal pri obedu kapljanu. "Kakšni pa so ti ljudje, ki nam jih pošiljajo! Nič ne znajo! Kaj naj pa opravi proti osmemu ljudju, ki so vsi izkušenje in ki tudi več znajo."

"Ima najboljšo voljo. Z lic ji odseva," je odvrljil kaplan.

"Pa ji bo tudi splahnila z lic," je menil župnik. "Naši nasprotinci imajo tudi voljo. Pa izkušeni so! Naši ljudje se vedno zanašajo na žandarje in vlado in ne vem koga še, oni pa na svojo spretnost! Saj ste sami izkušeni! Tu ni druge poti, kakor da jih zatremo ali s silo ali pa z znamenjem. Kaj naj pa opravi to proti, ki so nam ga poslali proti Klemenčevi? Bojdite no! Saj nisem otrok!"

Magdič je nekaj časa molčal, nato pa le odgovoril:

"Saj nenašna naloga vendar ne bo v tem, da se prepriča z učitelji in posebej s Klemenčevim. Pri prosvetnem društvu nam manjka ljudi, tam bo delala. Tam mora rasti naša kultura, tam se bo zbirala naša moč. One v šoli pa bomo zagradili."

Zadravec je kimal. "Lepo," je rekel. "To je v redu, toda jaz bi rad videl, da bi tudi sola bila naša. Tam se seje prvi strup otrokom. Pa saj sami pravite,

kakšne težave imate z njimi na konferencah . . . Nič ne pomaga, sam pojdem enkrat na to konferenco, da jim bom bral le vite. Zdi se mi, da nekaj ni v redu. Pa tudi pridigl jim bom v nedeljo: kaj je šola in komu naj služi. — Vi pa glejte, da se boste letos bolje držali. Menda vas ne bodo učiteljice metale v kot, kaj?"

Magdič je zardel zaradi tega očita, nazadnje pa le ugovarjal:

"Oprostite, častiti, bojim se, da se tudi vam ne bi bolje godilo. Napsled me pa ni nihče metal v kot. Res pa je, da zahtevate od mene tistega, kjer sem brez moči. Cigana človek pred žandarjem, grešnika ozmerja, lenuhu ne plačate dne, kaj naj pa napravim s človekom, ki o-pravlja svojo dolžnost do picice natanceno? Nadzornik jo oceni, da dobro uči, in to je res, kar pojrite poslušat! Ima vzonreden red, v šoli se v ničemer ne pregreši, zasebno živiljenje je neoporečno, okoli ne hodil, da bi vršila propagando, k maši gre, kajdar pride nejanjo red nadzorstva. Pri vsem tem naj jaz najdem tehten razlog, da jo odoprijemo, od tod. Kako? Pred njo smo imeli tu našega človeka, pa nihče delal, pač pa take uganci in tako pijačeval, da me je bilo sram, in še vse druge je zavajal. Ali sem jaz kriv, če se ne vlači in ce ne pijačeval, da bi jo lahko prijel? Naš bo kaj takega seveda hitro storil!" Kaplan je zamahnil z rokami.

"Nisem vam očital lenobe," je odvrljil Zadravec. "Vem, da vse storite, kar je mogoče. Vem, da se časi čedljave na slabše obračajo in se ljudje na vseh straneh zastrupljajo. Saj ne vem več, od kod prihaja strup, vem samo, da se v dušah ljudi nekaj dogaja, čemur si nismo več kos. Z obrazu jim berem, samo ne vem, ali me pomilujejo, ali pa me že radi nagnali iz cerkve. Pa vzklopite pri vsaki besedi, ki jo človek v dobrini veri reče, želeč, da bi mi vsi samo še bolj delovali."

Da, je mislil kaplan. Ko bi delal! Toda župnik se ne gane iz župnišča. Tam zbira svoje bo-gastvo in vse, kar napravi, je, da ozmerja vsakogar, ki mu pride v bližino. In potem n-a m ljudje očitajo samo pohlep!

Toda čutil je, da je tudi sam zelenel proti na dobro faro za župnika, kjer bi si opomogel iz kapljanske revščine. In tako mislijo vsi kaplani po Sloveniji. To

Tole mi ne gre v glavo?

Trygve Lie, ki je tajnik Organizacije Združenih Narodov, deluje za obvarovanje

PROLETAREC

Bromfield on British Socialism

A newspaper column by Louis Bromfield, in which that writer paints a very black picture of "Socialism" in Britain, has been called to our attention.

According to Columnist Bromfield, a Gallup poll reveals that 48% of the young men and 35% of all who voted in the poll would leave the country and go elsewhere right now if that were possible.

The reasons: (1) Little opportunity to make a career. (2) Rationing, regulations, red tape and bureaucrats have rendered life very unendurable.

So, Bromfield concludes: "The longer socialist experiments operate, the worse they look."

Now what do we have to say about that, an anti-socialist heckler wants to know.

Well, what we have to say about it may surprise quite a few people. In the first place, what is happening in Britain now is only a small part—a very small part indeed—of the Socialist program. If, however, as socialistic as the British Labor government feels safe in going at this time.

Second, despite the fact—and it is a fact—that the British economy is on the upgrade in terms of production and social services, we have no doubt that conditions in Britain are far from satisfactory.

And, third, we are not a bit surprised that life is hard and many people are dissatisfied in Socialist Britain—although the recent election after five years of "socialist" rule indicates that most people prefer to go along with the Labor Party.

One fact that people like Bromfield insist upon overlooking is that Britain was an economic and physical shambles when the Labor Party came to power. Another is that Britain always was and still is a have-not country in many vital respects and that it lacks the possibilities for the same high living standards that could easily be achieved in a Socialist U.S.A.

One reason why the British people aren't better off today is because like every other people, they suffer wrongs as long as they are sufferable.

The British voters did not give their mandate to the Labor Party until capitalism made conditions so bad that there was no place left to which to turn. So the Labor Party had a bad job to begin with. However, there are plenty of statistics to show that they are doing that job efficiently and honestly.

It's an unfortunate fact in Britain—and probably will be in the U.S.A., that Socialists are given the role of what one of our contributors has called "receivers." They got the job only after capitalism had failed. Perhaps "scavengers" would be a better word, since people don't move toward a new order until the old one is virtually dead.

The remarkable—and heartening—fact about Britain is that the Labor government has made the progress it has without depriving the people of any of the political liberties essential to a democracy. The people can still vote the Labor Party out of office and may do so at any time. But as of now, and after five years experience, the majority have approved of the Labor record in an election in which very close to 100 per cent of those eligible voted.

In appraising progress in Britain, viewpoint is important. Bromfield thinks that socialist experiments "look worse." But we Socialists think that capitalism here in the United States, with its march toward inflation, its threat of mass unemployment which will become a bitter reality as soon as the cold war and other wastes cease, and the menace of another war that may destroy all that is left of civilization, doesn't look good at all.

As for regulations and controls, we capitalistic Americans have plenty of them and without the reason and justification that exists in have-not Britain. And we therefore suggest that the American people will do well to look more to their own affairs and less to Britain as it is smeared by Bromfield and his ilk. "Physician, cure thyself" is still a good admonition, and people who don't think that American society is very sick probably will get a severe shock before too long.

—Reading Labor Advocate.

PEOPLE DO IT

By Henry Jones

To what extent are men's judgments shaped by the things they are busy promoting?

Here are a few cases in point. Dr. Allan Bates, research scientist, makes a speech saying that concrete is the best protection against atomic attack. Dr. Bates is research director for the Portland Cement Association.

"World tensions" baffle many people, but they are very simple to Mr. Paul D. Gilbert. He says:

"A lot of the world's problems would be solved if Joe Stalin would come over here and get himself a nice summer suit—a good straw hat and a pair of brown and white shoes. I'd like to invite him over to my store in South Bend, Ind., we'd fix him up with an outfit that would even make Marshall Tito like him."

Mr. Gilbert is head of the National Association of Retail Clothiers.

The horrendous rise of world socialism can best be prevented by donations to private welfare agencies, says Mr. Wade Fetzer, Jr. He went on:

"Most welfare needs are now being met by government. If all of welfare becomes socialized, you know very well as I do what will remain either of business or of human liberty."

Having said that, Mr. Wade was re-elected president of the Red Cross in Chicago.

Some eighty years ago, a Russian sociologist, Mikhalovsky, wrote:

"Tell me what your social bonds are and I will tell you how you look at things." It seems he may have had something there.

Mathematics professor Kaiser of Kent University borrowed some seized slot machines from the local sheriff and proceeded to figure what chance you have with the one-armed bandit. He reckoned that 8,000 combinations of symbols were possible; that to play the machine that number of times at a nickel a pull would cost \$400 and give you a return of \$258.80. An additional warning is that these figures are "based on the theory that the machine was in perfect balance, was not weighted in any way or jimmied to operate in the house's favor."

With less erudite resources than the complex mathematics of chance we may take for granted that slot machines are so designed that more money goes into them than comes

out of them. They are played by those who are aware of this, on the chance, that once in a while somebody does get more out than he puts in. If that didn't happen often enough to serve as a lure to the victims, there would be no money in the slot machine racket. The designers even have to keep that in mind.

The biggest slot machine racket is the "Free Enterprise" system itself. Into it we, the working class, put our productive efforts and out of it we get by and large our keep. Some don't, and some do a bit better and save some money. Sometimes they put their saved money into it, and sometimes they lose and sometimes they get more than they put in. That hope is what keeps this racket running, too. For most of the players it becomes a slimmer hope; next recession is expected to make such small hopes very slim—and then maybe they'll have to use bayonets or something to make us keep playing.

It's plain as day that the odds are more against you in the Free Enterprise system than when you play the one-arm bandits. The simple fact that it costs more to sell stuff than it does to produce it, should make plain that we can't get out of it even half of what we put in, because it's no longer there to be got out. The billions that go into the lavish living for a few, into the destructiveness of war, into the vast army of governmental bureaucrats, and into plain ordinary waste—all these add to the odds against you. And the Free Enterprise machine is obviously not on the level. It is jimmied to operate in the house's favor by such simple and obvious arrangements as that the employer can close down production or limit it or direct it into the channels he chooses, while the only time you can even stop the machinery is with a strike.

Since the system is obviously a bigger bandit, with the odds more against you than the slot machine, and is vastly more pernicious, why is it that the papers that lambast the slot machine racket don't lambast this bigger one? Why is it that even the labor press usually says the Free Enterprise game is a fine game deserving labor's whole-hearted support? It seems old man Mikhalovsky's answer covers that too.

(From "Industrial Worker")

The Undying Dream

By Covington Hall

I looked to the East, to the North, to the South and the West: Everywhere everybody hurryin' and no one at rest.

They had to keep going, the youngsters on jobs, the oldsters on doles,

For all needed Bigger Do-nuts with far smaller holes.

But the Bosses and Bankers, tho their profits were fat

Said "Our System is ruined if we give into that —

Just look at the Rooshians, what little for roubles they get,

And you'll quit all this grousing, complaining and striking, we bet!"

And That settles That; or it should; or so it would seem, But so many workers still foolishly hold to the dream (To which all Freemen swear allegiance and ever steadfast cling) Of a Classless Free America and each of us a King.

Something Less Than Socialism

As part of a "peace program" which he advocated in a Memorial Day address, former Vice President Henry Wallace included what he called "Progressive Capitalism." He told his listeners to form "Progressive Capitalism" clubs for the purpose of saving capitalism in the U.S. and making it serve the people rather than exploit them."

We don't know exactly what Henry was talking about or what kind of economic and social system he envisages, but we can be sure that it is something less than Socialism.

It is for that reason that we are able to say in advance that Socialists will not be members of Henry's clubs. We Socialists don't want "something less." Being human, we'll take whatever we can get under the capitalist system, of course. But anything less than a cooperative commonwealth with production planned for use instead of for profit just isn't worth fighting for once a worker gets the Socialist viewpoint.

That's why a majority of the delegates to the recent national convention of the Socialist Party rejected a course that would have made the Socialist Party a political adjunct of A.F.L.'s Labor's League for Political Education and the CIO-PAC. It isn't that such advantages as Labor is seeking aren't good. But they're just not enough. Moreover, both those organizations stand for some form of profit-serving capitalism, and so their basic aims are in opposition to those of Socialists.

We may be taking Henry Wallace more seriously than he deserves when we thus argue against his proposal for "Progressive Capitalism." But we are tired of hearing proposals that suggest satisfaction with class exploitation—if only the exploiters will be permitted to grab a little less than everything. What Socialists want is an economy under which the worker will receive the FULL social value of the product of their toil and in which ALL wealth will be distributed on the basis of service and NONE on the basis of ownership. Workers who settle for less are compromising with dishonesty.—Reading Labor Advocate.

The man who rules his spirit, Among all our good people, not said the Voice that cannot err, is one in a thousand sees the sun rise greater than one who takes a city, once in a year. They know nothing of the morning.—Daniel Webster.

The Fall Guys

Up the aisle and down the aisle
And all about the place;
Single file and double file
The harried foremen race.

Looking bad and acting bad
But trying to show their stuff;
Feeling sad and very sad
Because the Bull got rough.

Little guys and fall guys
That take the bloody end;
Some are wise, some otherwise
But none the wage-slave's friend.
Floyd Hoke-Miller
in Flint Searchlight.

Construction

Private construction, with a value of \$6 billion is 22% ahead of last year, largely result of 51% increase in private home building. Public construction (including public housing, schools, hospitals and highways) at \$2 billion is 19% ahead of 1949.

Why 'Tip Our Mitt'?

The American people constantly hear alarming reports—some of them very real—about betrayal of Uncle Sam's military secrets by traitors and spies.

Now we read, in big front-page newspaper headlines, that Uncle Sam has "atomic artillery shells and atomic warheads on guided missiles," which "may revolutionize warfare."

That sounds like something any enemy would be glad to know. Why "tip our mitt" by bragging about it in public print?

It is because our military forces maintain hundreds of "press agents," whose main job is to keep the "brass hats" and their doings in the headlines, even at the risk of revealing developments which should be kept secret?—Labor.

A House in a Row

There's a house that I think of
With pleasure and pride.

The door in the front

Has a window each side;

The walls are of brick

Of the commonest kind,

And houses just like it

Are easy to find.

Tis one of a row
In a very long street,

Where rumbling of wheels

And the tramping of feet

Are echoed all day

From the walls left and right;

And silence, too timidly,

Haunts it at night.

My friends often say

That number must be

Identification

Most useful to me.

And lacking its help,

I should tramp half the road,

To end by invading

Some neighbor's abode.

But there lies the proof

Of how little they know

The fondness I feel

For the house in the row,

And how the plain features

It shares with the street

Have precious distinctions.

My glances to meet.

Care sits at my elbow

Through most of the day;

She urges to labour,

Yet preaches dismay;

She follows me homeward,

Unhidden, I know,

But flies from the door

Of the house in the row.

Yes, flies from the door,

For there's plenty to prove

She never joins issue

With courage and love,

And these always greet me,

Thank God, when I go

Home, home to my dear

At the house in the row.

10,000,000

London—Trade union members in Great Britain has hit an all-time high mark of close to 10 million, it was revealed here by Ray Boyfield, secretary of the organization department of the British Trades Union Congress. Of the total, 80 per cent are in unions affiliated with the T.U.C.

Total auto sales during the first nine months of 1949 were 35 per cent above the comparable 1948 period.

Poverty is hard; but debt is horrible.—Spurgeon.

Genius begins great works; labor alone finishes them.—Joubert.

Eat to please yourself, but dress to please others.—Benjamin Franklin.

The only freedom which deserves the name is that of pursuing our own good, in our own way, so long as we do not attempt to deprive others of theirs, or impede their efforts to obtain it. — John Stuart Mill.

BESIDE THE POINT

Not often given to worry about the long-threatened replacement of man by machine, we were caught up sharply a week or so ago by the debut of "Simple Simon" at Columbia University. Simon, an apparatus designed for Science only knows what purpose, is a midget mechanical brain, so backward that it adds two and one with difficulty and goes completely to pieces over any problem more advanced than that. This is something new in the way of scientific menace, and we are surprised that its implications have been so little considered by professional viewers with alarm.

Up to now the laboratory men have worshipped exclusively at the altar of competence, with each successive offering shinier, more efficient, more comprehensive, more nearly perfect than its predecessor.

Especially has this been true in the field of mechanical brains, which have advanced from the simple adding machine, to be found in every retail hole-in-the-wall, to a giant gadget, occupying a quarter-acre, that can not only add, subtract, multiply, divide, and do improper fractions, but also make checking accounts balance, calculate the phase of Venus for any given date in the Ming Dynasty, give you Jackie Robinson's batting average, weigh atoms, play Canasta, read your palm, translate "Finnegans Wake" into Cherokee, Croat and English, solve gang killings, pick horses to win, place, or show, and predict the exact course of Soviet diplomacy. Obviously a machine like that is in a class by itself and is going to replace nobody. But a mechanical simpleton is a competitive threat of a high order.

When the time to act is now. Let Prexy Eisenhower keep his Simple Simons at Columbia. They can always